

Максимук Мар'яна Григорівна,

студентка 2 курсу Державного податкового
університету, спеціальність «Право»

**Науковий керівник: Любавіна Вікторія
Петрівна,** доцент кафедри кримінального
права та процесу Державного податкового
університету, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У СФЕРІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Повномасштабне вторгнення РФ спричинило стрімке зростання волонтерської активності в Україні, що стало одним із ключових факторів підтримки обороноздатності держави. Водночас правове регулювання волонтерської та благодійної діяльності не встигало за темпами суспільної мобілізації, що обумовило появу значних корупційних ризиків та створило передумови для зловживань, як у діяльності окремих осіб, так і в роботі правоохоронних органів.

Запровадження ст. 201-2 КК України у березні 2022 р. [1] мало на меті протидію незаконному продажу гуманітарної допомоги, однак норма виявилася суперечливою, дублювала наявні склади злочинів (зокрема ст. 190 та ст. 191 КК України [1]) та порушувала принцип пропорційності покарання. Це створило можливості для вибіркового застосування закону та стало підставою для хвилі кримінального переслідування волонтерів, діяльність яких була максимально прозорою та публічною. Значна частина таких проваджень базувалася на провокаціях, фабрикаціях або маніпулятивному тлумаченні «обігу гуманітарної допомоги», що призвело до репутаційних втрат і зниження суспільної довіри до волонтерського руху.

Проблемним залишається й податковий аспект: попри спрощення доступу до Реєстру волонтерів відповідно до Податкового кодексу України (п. 165.1.54, п. 170.7.8 ПКУ [2]) та Закону України «Про волонтерську діяльність» [4], держава досі не визначила вичерпний перелік документів, необхідних для підтвердження благодійних витрат. Це створює ризик масового притягнення волонтерів до відповідальності після завершення мораторію на перевірки та відкриває простір для корупційних зловживань із боку контролюючих органів.

У сучасних умовах волонтер набуває ознак спеціального кримінально-правового суб'єкта, котрий має доступ до значних матеріальних ресурсів, персональних даних та високого рівня довіри

суспільства. Ці фактори посилюють суспільну небезпеку можливих зловживань, особливо в умовах воєнного стану, який регулюється Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [3] та створює особливий порядок роботи правоохоронних органів.

Поряд із цим активно поширюється явище псевдоволонтерства, коли особи шахрайським шляхом отримують кошти чи майно під прикриттям волонтерської діяльності. Такі діяння нині кваліфікуються за ст. 190 КК України [1], однак загальний склад шахрайства не враховує специфічної суспільної небезпеки зловживання репуаційним капіталом волонтера, особливо щодо гуманітарних чи оборонних ресурсів.

З огляду на викладене необхідним є нормативне розмежування двох типів правопорушників: 1. особи, які лише імітують волонтерську діяльність, не маючи реального статусу; 2. офіційні волонтери або члени зареєстрованих благодійних організацій, які зловживають наданою довірою та доступом до ресурсів.

Вирішення цієї проблеми потребує створення спеціальної кримінальної норми, що передбачатиме окрему відповідальність за шахрайство, учинене під виглядом волонтерства, та підвищену відповідальність – за зловживання фактичним статусом волонтера в умовах воєнного або надзвичайного стану. Доцільним є також виокремлення кваліфікуючих ознак, пов'язаних із розміром шкоди, використанням гуманітарної чи оборонної допомоги, а також вчиненням злочину групою осіб.

Волонтерська діяльність стала фундаментом стійкості українського суспільства під час війни, однак недосконалість правового регулювання створює значні корупційні ризики. Для їх усунення необхідно: гармонізувати ст. 201-2 КК України [1]; запровадити спеціальний склад злочину, пов'язаний із зловживанням статусом волонтера; врегулювати податкову звітність благодійних витрат у відповідності до ПКУ [2]; забезпечити належні процесуальні гарантії для добросовісних волонтерів. Комплексне оновлення законодавства є передумовою збереження довіри до волонтерського руху та ефективної протидії кримінальним правопорушенням у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Податковий кодекс України. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-IX>

4. Закон України «Про волонтерську діяльність».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

Погодічев Максим Олександрович,

курсант навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Горбач-Кудря Іванна Анатоліївна, доцент кафедри поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Корупція та організована злочинність є надзвичайно небезпечними та відомими явищами, що є загрозою практично для усіх сфер функціонування держави та суспільства, завдають непоправної шкоди, стаючи на заваді розбудові української державності, негативно впливають на стан соціально-економічного розвитку суспільства. Особливо актуальним запобігання та протидія корупції як фактору розвитку організованої злочинності є в сучасних реаліях, коли Україні введений воєнний стан.

Метою роботи є дослідження стану розвитку та взаємодії таких явищ, як корупція та організована злочинність на сучасному етапі становлення Української держави, особливості їх симбіозу в умовах воєнного стану та впливу на обороноздатність, суспільно-політичну, економічну сфери життя.

Наукове вивчення організованої злочинності в Україні як діяльності організованих злочинних груп з метою незаконного збагачення, з чіткою ієрархією, та розподілом обов'язків, розпочало свій розвиток ще півстоліття тому.

Є. В. Зозуля зазначає, що суттєвої трансформації від примітивних організованих груп, що скоювали, переважно, найрозповсюдженіші майнові злочини (крадіжка, розбій, грабіж), до зрощування кримінальних злочинних елементів зі злочинцями в галузях економіки та фінансів, вона зазнала в умовах розбудови української державності [1, с. 94].